

11.10.2024

Talousarvio 2025 / Kaupunginjohtajan esitys

Taloudessa kohenemisen merkkejä, julkisessa taloudessa yhä haasteita

Valtionvarainministeriön syyskuussa 2024 julkaiseman katsauksen mukaan Suomen talouden taantumien pohja näyttäisi olevan ohitettu. Vuoden 2024 bruttokansantuote kuitenkin supistuu 0,2 prosenttia.

Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. BKT kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta.

Kuntarahoituksen ennusteen mukaan kuntatalous säilyy myös tulevana vuosina selvästi alijäämäisenä. Kunnissa on kuitenkin reagoitu näkymien heikkenemiseen ja mittavia säästöohjelmia on käynnistetty. Myös huomattavia veronkorotuksia on luvassa.

Talouden sopeuttamistoimista huolimatta alijäämät ovat vielä ensi vuonna suunnilleen kuluvaan vuoden tasolla. Suurimpana syynä tähän ovat sotien siirtolaskelmien tarkentumisten aiheuttamat valtionosuusleikkaukset, jotka supistavat valtionosuuksia vuosina 2025–2027 noin 450 miljoonalla eurolla.

Ensi vuonna voimaan tulevan TE-uudistuksen lopullinen vaikutus kuntatalouteen on vielä epävarma.

Kuntien sopeutustoimet sekä taloussuhdanteen elpyminen alkavat voimakkaammin purra vasta vuonna 2026.

Kaupunki tavoittelee nollatulosta

Kaupungin ja liikelaitoksen tilikauden ylijäämäksi muodostuu 0,2 miljoonaa euroa. Ylijäämä on kaupunginhallituksen hyväksymän raamin mukainen, mutta raamista poiketen tuloveroa esitetään korotettavaksi 0,5 prosenttiyksikköä vuodelle 2025.

Talousarvion nollatulokseen päästään tässäkin tapauksessa vain, jos sopeuttamistoimista tehdään tarvittavat päätökset lautakunnissa, kaupunginhallituksessa ja kaupunginvaltuustossa. Mikäli sopeuttamistoimia ja veronkorotuksia ei saada päätöksenteossa hyväksytyä, jää kaupungin talous alijäämäiseksi.

Käyttötalous

Vuodelle 2025 kaupungin ja liikelaitos Kokkolan Veden toimintatuottoihin on budjetoitu yhteensä 37,2 miljoonaa euroa. Toimintatuotot kasvavat ensi vuonna kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna noin 4,3 %, eli noin 1,5 miljoonaa euroa.

Myyntituotot kasvavat yhteensä 14,4 %. Kasvuun vaikuttavat erityisesti TE-palveluiden maksut työllisyyslautakunnan kuntaosuuksista. Myös vesi- ja jätevesimaksut sekä veden perusmaksut nousevat. Maksutuotot laskevat 0,4 % kuluvaan vuoteen verrattuna. Toimintatuottojen tuet ja avustukset laskevat vastaavasti 33,6 %. Tähän vaikuttavat erityisesti ensi vuoden vaalien valtionkorvausten muutokset.

Osana talousohjelmaa kaupungin palveluiden hinnoittelua on tarkistettu. Ensi vuodelle esitetään palveluiden hintojen korotuksia mm. liikuntapalveluissa, museopalveluissa, kulttuuripalveluissa, vesilaitoksessa, eläinlääkärinpalveluissa ja terveysvalvonnassa, rakennusvalvonnassa sekä kaupunkimittauksessa.

Toimintakulut

Toimintakuluihin 2025 on varattu yhteensä 181,4 miljoonaa euroa. Toimintakulut kasvavat kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna noin 10,7 miljoonaa euroa, eli noin 6,3 %. Toimintakulut kasvavat kaikissa tiliryhmissä.

Henkilöstökulut kasvavat 3,7 %, vaikka henkilöstömäärä henkilötyövuosina mitattuna ensi vuonna hieman laskeekin. Tämä ei sisällä TE-uudistuksessa valtiolta kunnalle siirtyviä henkilöitä. Nousu johtuu käytännössä kevään 2023 palkkaratkaisujen palkankorotuksista. Henkilöstökuluihin on varattu yhteensä 109,9 miljoonaa euroa.

Palveluiden ostot kasvavat 11,1 %, Tähän on varattu yhteensä noin 29,0 miljoonaa euroa. Keskeiset muutokset koskevat TE-uudistusta eli valtiolta siirtyviä palveluita sekä palvelusetelipäiväkodin aloittamista Tarharannassa. Myös koulukuljetusten kulut nousevat. Palveluiden ostoissa näkyy kaikilla toimialoilla yleinen hintojen nousu.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat -ryhmän kustannukset kasvoivat 2,4 %. Niihin on talousarviossa varattu yhteensä 15,7 miljoonaa euroa.

Avustukset kasvavat 19,4 % ja niihin varataan 13,9 miljoonaa euroa. Kasvu muodostuu pääosin TE-uudistukseen liittyvistä tekijöistä, työmarkkinatuen kuntaosuuksien noususta ja palkkatuesta. Työttömyysetuuksia kompensoidaan kuntien valtionosuusrahoituksessa 1.1.2025 alkaen. Työmarkkinatuen kuntaosuuden arvioidaan kasvavan 4,5 miljoonaan euroon vuonna 2025. Kaupungin harkinnanvaraiset avustukset laskevat talousohjelman suunnitelman mukaisesti.

Muut toimintakulut kasvavat yhteensä 11,4 % ja talousarviossa niihin on varattu yhteensä 13,0 miljoonaa euroa. Kasvu liittyy valtaosin ulkoisten huoneistojen ja muiden vuokrien kasvuun ja johtuu yleisestä hintakehityksestä.

Toimintakate on vuoden 2025 talousarviossa -144,2 miljoonaa euroa, joka jäi talousarvioraamin tavoitteesta noin 0,5 miljoonaa euroa, eli noin 0,4 %. Toimintakate heikkeni vuodesta 2024 noin 9,3 miljoonaa euroa.

Toimintakate sisältää talousohjelman sopeuttamistoimenpiteitä yhteensä noin 7 miljoonaa euroa. Toimintakatteeseen vaikuttavat keskeisesti valtiolta siirtyvät uudet tehtävät.

Tuloveroihin korotus, valtionosuuksien kehitys heikkoa

Kokonaisveroennuste talousarviossa 2025 on yhteensä 131,0 miljoonaa euroa.

- tuloverot 99,7 miljoonaa euroa
- kiinteistöverot 18,0 miljoonaa euroa
- yhteisöverot 13,3 miljoonaa euroa.

Esitys sisältää tuloveron 0,5 % korotuksen. Kokkolan kaupungin tuloveroprosentti nousisi 8,9 prosentista 9,4 prosenttiin.

Syyskuun verokehikon mukaan korotuksesta arvioitu kasvu tuloveroissa on yhteensä noin 6,2 miljoonaa euroa.

Kiinteistöveroihin ei esitetä muutoksia.

Kokkolan kaupungin ensi vuoden valtionosuudet ovat yhteensä 30,6 miljoonaa euroa. Yleinen valtionosuus on 27,1 miljoonaa euroa, muut valtionosuudet 4,2 miljoonaa euroa ja OKM:n valtionosuudet -0,7 miljoonaa euroa.

Ilman TE-uudistusta valtionosuudet laskevat kuluvaan vuoteen verrattuna -1,5 miljoonaa euroa. TE-uudistus huomioiden valtionosuudet kuitenkin kasvavat vuodesta 2025 lähtien noin 4,9 miljoonaa euroa ja pitävät sisällään TE-palveluiden rahoituksen ja työttömyysetuuksien kompensatiot.

Valtionosuuksien kehitys on ollut viime vuodet erittäin heikkoa. Valtionosuuksien odotetaan laskevan jatkossakin, mikäli syntyvyys ja kouluikäisten määrä on laskusuuntainen.

- 2023 valtionosuudet: 32,9 miljoonaa euroa
- 2024 valtionosuudet: 25,8 miljoonaa euroa
- 2025 valtionosuudet ilman TE-uudistuksen osuutta: 24,3 miljoonaa euroa

Rahoitustuotot ja -kulut

Kaupungin ja liikelaitoksen rahoitustuotot ja -kulut ovat yhteensä -0,4 miljoonaa euroa. Konsernin antolainojen korkotuotot ovat 0,1 miljoonaa euroa, osingot ja muut rahoitustuotot 4,3 miljoonaa euroa, ja korkokulut 4,9 miljoonaa euroa.

Korkojen nousu on tuonut lisähaasteita kuntatalouteen. Kun sote-uudistus puolitti kuntien käyttötalouden, ei muutoksia juurikaan tullut samassa yhteydessä kaupungin investointitarpeisiin ja lainakantaan. Näin ollen rahoituskulujen osuus käyttötalouden menoissa sote-uudistuksen jälkeen on rakenteellisesti kasvanut. Tämän on myös voimistanut korkotason vaikutuksia kuntien taloudessa.

Kaupungin osalta korkea suojausaste on ainakin toistaiseksi lieventänyt korkokulujen kasvua suhteellisen hyvin, mutta uusi korkotaso tulee väistämättä näkymään kaupungin taloudessa. Ennusteiden mukaan tämänhetkisellä korkotasolla ja investoinneilla kaupungin korkomenot olisivat vuonna 2030 noin 9,7 miljoonaa euroa vuodessa. Tasapainottamista on löydettävä muualta käyttötaloudesta.

Kesän jälkeen korkomarkkinat ovat kääntyneet laskuun. Kokonaisuuteen vaikuttaa, millä tahdilla Euroopan keskuspankki alentaa korkoja ja mille tasolle euroalueen korot pitkällä aikavälillä asettuvat. Kaupungin lainakanta kasvaa kovaa vauhtia investointien vuoksi, mikä kasvattaa korkomenoja entisestään – varsinkin kun kaupungin vuosikatteen kehitys on tulevina vuosina heikkoa.

Talousarviossa osinkotuottojen 2025 arvioidaan olevan kuluvan vuoden tasolla. Osinkotuotot perustuvat yhtiöiden vuonna 2024 maksamiin osinkoihin. Vaikka osinkotuotot konserniyhtiöiden tuloutuksina paranivat vuonna 2024, sisältyy vuoden 2025 maksettaviin osinkoihin riski. Yhtiöiden tulostenusteet vuodelle 2024 ovat heikentyneet edellisestä vuodesta, eikä talousarviota korkeampaa osingonmaksua ensi vuonna enää ole odotettavissa.

Vuosikate

Vuosikate vuoden 2025 talousarviossa on 17,0 miljoonaa euroa, ja paranee kuluvan vuoden ennusteesta noin 7,0 miljoonalla eurolla. Tähän vaikuttavat erityisesti käyttötalouteen ja investointeihin tehtävät talousohjelman sopeuttamistoimet ja kaupungin tuloveroprosentin nostaminen.

Tästä huolimatta vuosikate ei riitä strategian mukaiseen tavoitteeseen, jossa se riittäisi kattamaan poistot 120 prosenttisesti. Vuoden 2025 talousarviossa vuosikate riittää kattamaan poistot vain 99 prosenttisesti. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että vuosikate ei riitä investointeihin, jolloin investoinnit rahoitettaisiin täysimääräisesti velkarahalla.

Investoinnit ja rahoituslaskelma

Kaupungin ja liikelaitoksen vuoden 2025 nettoinvestointeihin on varattu noin 51,4 miljoonaa euroa. Vuodelle 2026 on varattu 61,7 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 on varattu 33,5 miljoonaa euroa. Tästä liikelaitos Kokkolan veden osuus vuonna 2025 on 15,6 miljoonaa euroa, 2,4 miljoonaa euroa vuonna 2026 ja 3,0 miljoonaa euroa vuonna 2027.

Seuraavien kolmen vuoden keskeisimmät investoinnit ovat Halkokarin koulun ja päiväkodin rakentaminen, Kokkolan Urheilupuisto Oy:n pääomittaminen, Patamäen uuden vedenpuhdistuslaitoksen rakentaminen. Myös liikenneväyliin ja talonrakentamisen korjausmäärärahoihin panostetaan vuosittaisen tapaan. Muita kohteita ovat mm.

- Kiviniityn päiväkotit
- maantieyhteys VT 8 – MT 749 (Kvikant-yhteys) ja VT8 kaupungin osuudet
- asemanseudun alikulku ja pysäköintijärjestelyt
- maa- ja vesialueiden ostot
- Kokkolan suomalaisen lukion remonti
- Urheilupuiston ulkoalueet
- Lataamo.

Kokonaisuudessaan kaupungin ja liikelaitoksen investointimenot vuosina 2025-2027 ovat yhteensä noin 151,1 miljoonaa euroa.

Rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirta on -35,9 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisten lainojen lisäys on 78,0 miljoonaa euroa. Vastaavasti pitkäaikaisten lainojen vähennykset ensi vuonna ovat -36,2 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaa sitä, että kaupungin lainakanta kasvaa vuoden 2025 loppuun mennessä 252,9 miljoonasta eurosta 295,0 miljoonaan euroon.

Rahoituksen rahavirta vuonna 2025 on 41,8 miljoonaa euroa ja rahavarojen muutos 5,9 miljoonaa euroa.

Vuonna 2023 kaupungin ja liikelaitoksen tilinpäätöksessä taseen edellisten tilikausien ylijäämä oli yhteensä noin 48,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 tilinpäätösennusteen mukaan tuloksesta on tulossa alijäämäinen. Mikäli vuoden 2025 talousarvio toteutuu esityksen mukaisena, on kaupungin tilikausien ylijäämä taseessa arviolta yli 40 miljoonaa euroa.

Kaupungin kehittämistä tulee jatkaa pitkäjänteisesti

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026-2027 on laadittu vastuullisesti ja realistisesti. Ne eivät sisällä laajamittaisia lomautuksia, eikä toimilla pysäytetä tai lamaannuteta kaupungin kehitystä.

Erityisesti kuntavaalien alla päättäjiltä vaaditaan kurinalaista ja johdonmukaista päätöksentekokykyä. Tulevat vuodet ovat haasteellisia. Tästä huolimatta kaupunkia kehitetään pitkäjänteisesti. Meillä on laajempi horisontti.

Stina Mattila
kaupunginjohtaja

Mikko Tornikoski
talousjohtaja

Tuloslaskelma 2025, kaupunki ja liikelaitos (ulkoiset)

1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	2024/2025 muutos	2024/2025 muutos %
TOIMINTATUOTOT	36 741	35 719	37 242	1 523	4,3 %
TOIMINTAKULUT	-166 090	-170 664	-181 441	-10 777	6,3 %
				0	
TOIMINTAKATE	-129 349	-134 945	-144 199	-9 254	6,9 %
				0	
VEROTULOT	124 792	119 467	131 017	11 550	9,7 %
VALTIONOSUUDET	32 917	25 722	30 577	4 856	18,9 %
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-2 112	-269	-410	-141	52,2 %
				0	
VUOSIKATE	26 248	9 975	16 986	7 011	70,3 %
				0	
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-17 897	-16 920	-17 150	-230	1,4 %
				0	
TULOS	8 351	-6 944	-164	6 780	-97,6 %
				0	
POISTOERON MUUTOS	378	381	381	0	0,0 %
VARAUSTEN MUUTOS	1 621	0	0	0	0,0 %
RAHASTOJEN MUUTOS	0	0	0	0	0,0 %
	0			0	
YLI-/ALIJÄÄMÄ	10 350	-6 563	217	6 780	-103,3 %

Tuloslaskelma 2025, kaupunki ja liikelaitos (ulkoinen)

	Kaupunki ilman liikelaitoksia	Liikelaitos Kokkolan Vesi	Yhteensä, sisäiset erät mukana	Yhteensä, sisäiset erät vähennetty
Toimintatulot				
Myyntitulot	38 729 544	9 045 600	47 775 144	17 307 554
Maksutulot	4 307 950	0	4 307 950	4 289 250
Tuet ja avustukset	1 340 342	0	1 340 342	1 340 342
Vuokratulot	40 950 871	0	40 950 871	10 360 176
Muut tulot	2 735 548	0	2 735 548	2 007 600
	88 064 255	9 045 600	97 109 855	35 304 922
Valmistus omaan käyttöön	1 884 000	53 000	1 937 000	1 937 000
Toimintamenot				
Henkilöstömenot				
Palkat ja palkkiot	-87 565 220	-1 803 279	-89 368 498	-89 368 498
Henkilösivumenot			0	
Eläkemenot	-17 621 085	-373 196	-17 994 281	-17 994 281
Muut henkilösivumenot	-2 479 934	-73 934	-2 553 868	-2 553 868
Palvelujen ostot	-58 356 240	-1 449 211	-59 805 451	-29 008 983
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14 944 196	-1 159 977	-16 104 173	-15 686 403
Avustukset	-13 870 450	-1 200	-13 871 650	-13 871 650
Vuokramenot	-41 513 476	-148 952	-41 662 428	-11 071 733
Muut toimintamenot	-1 855 430	-29 700	-1 885 130	-1 885 130
	-238 206 030	-5 039 449	-243 245 480	-181 440 547
Toimintakate	-148 257 775	4 059 151	-144 198 625	-144 198 625
Verotulot	131 017 000	0	131 017 000	131 017 000
Valtionosuudet	30 577 348	0	30 577 348	30 577 348
Rahoitustulot- ja menot				
Korkotulot	127 500	80 000	207 500	127 500
Korvaus peruspääomasta	500 000	-500 000	0	0
Muut rahoitustulot	4 300 000	35 000	4 335 000	4 335 000
Korkomenot	-4 880 900	-61 000	-4 941 900	-4 861 900
Muut rahoitusmenot	-10 500	0	-10 500	-10 500
Vuosikate	13 372 673	3 613 151	16 985 824	16 985 824
Poistot	-14 303 914	-2 846 000	-17 149 914	-17 149 914
Varausten- ja poistoeron muutos				
Poistoeron muutos	191 479	189 500	380 979	380 979
Varausten muutos	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-739 762	956 651	216 889	216 889

Rahoituslaskelma 2025, kaupunki ja liikelaitos (ulkoinen)

	Kaupunki ilman liikelaitoksia	Liikelaitos Kokkolan Vesi	Yhteensä, sisäiset erät vähennetty	TS 2026	TS 2027
RAHOITUSLASKELMA					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	13 372 673	3 613 151	16 985 823	20 699	24 247
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-1 500 000	0	-1 500 000	-1 500	-1 500
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-37 300 000	-15 627 000	-52 927 000	-63 220	-35 020
Rahoitusosuudet investointimenot	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	1 500 000	0	1 500 000	1 500	1 500
Toiminnan ja investointien rahavirta	-23 927 327	-12 013 849	-35 941 177	-42 521	-10 773
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten vähennykset	45 000		45 000	45	45
Antolainasaamisten lisäykset	0				0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	75 000 000	3 000 000	78 000 000	75 000	45 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-35 503 257	-700 000	-36 203 257	-35 724	-37 085
Lyhytaikaisten. lainojen muutokset					
Oman pääoman muutokset					
Liittymismaksujen muutos					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutokset					
Saamisten muutos					
Korottomien velkojen muutos					
Rahoituksen rahavirta	39 541 743	2 300 000	41 841 743	39 321	7 960
Rahavarojen muutos	15 614 416	-9 713 849	5 900 566	-3 200	-2 813